

Virksomhetsplan
Askeladden barnehage
2020 – 2021

Jaerveien 18
1459 Nesoddtangen
+47 974 01 085
Askeladd1@askeladden.nesodden.no

Innhold

Innholdsfortegnelse

VELKOMMEN TIL ASKELADDEN BARNEHAGE!	3
1.OM VIRKSOMHETSPLANEN	3
2.SENTRALE PEDAGOGISKE BEGREPER OG TEMAER	4
VISJON OG SATSNINGSOMRÅDE	4
LEK – VÅR KJERNEAKTIVITET	4
OMSORG	6
LIVSMESTRING OG HELSE	8
LÆRING	8
VENNSKAP OG FELLESKAP	9
KOMMUNIKASJON OG SPRÅK	11
LIKESTILLING OG LIKEVERD	12
DANNING	12
MEDVIRKNING	13
3. FAGOMRÅDENE	14
PROGRESJON I FAGOMRÅDENE	17
FAGOMRÅDENE OG HVERDAGSAKTIVITETENE	17
4. DOKUMENTASJON OG VURDERING	18
5. PRAKTISK INFORMASJON	19
6. BARNEGRUPPEN	20
7. KOSTHOLD	21
8. SAMARBEID MELLOM BARNEHAGE – HJEM OG HJEM – BARNEHAGE	21
OVERGANG MELLOM BARNEHAGE OG SKOLE	23
SAMARBEIDSARENAER	23
<i>Samarbeidsutvalget</i>	24
<i>Foreldrerådet</i>	24
<i>Personalmøter og planleggingsdager</i>	24
<i>Foreldrerådsmøter</i>	24
<i>Samarbeidssamtaler</i>	24
9. SOSIALE SAMMENKOMSTER	25
ADVENT	25
NISSEFEST	25
FASTE AKTIVITETER FOR OG MED FORELDRENE	25
10. EKSTERNE SAMARBEIDSPARTNERE	26
11. DET DAGLIGE RENHOLDET	26
12. PRAKSISELEVER	26
13. KALENDER	26

Velkommen til Askeladden barnehage!

Askeladden barnehage er en en-avdelings foreldredrevet barnehage med plass til 18 barn i alderen 2-6 år. Askeladden barnehage startet opp som Jaer kortidsbarnehage på Eklund i 1974. Høsten 1987 flyttet barnehagen inn i nye lokaler i menighetshuset og fikk navnet Askeladden barnehage- og her er vi fortsatt.

1. Om virksomhetsplanen

Askeladden Barnehage er en pedagogisk virksomhet, hvilket betyr at det foreligger en rekke krav knyttet til driften.

Formålsparagrafen i *Barnehageloven* er en av disse forutsetningene. Denne beskriver hva som er barnehagens samfunnsmandat og hvilket verdigrunnlag barnehagen bygger på:

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene. Barna skal få utfolde skaperglede, undring og forskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger. Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering". (Barnehageloven §1)

I det Barnehageloven beskriver det overordnede perspektivet, inneholder forskriften *Rammeplan for barnehager* (Kunnskapsdepartementet, 2017) retningslinjene for det pedagogiske innholdet i barnehager, og gir blant annet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Nesodden Kommune har også definerte mål for virksomheter og institusjoner for barn, der ett av disse lyder som følgende:

«I Nesodden kommune skal alle barn og unge få en likeverdig og trygg oppvekst».

Alle pedagogiske virksomheter skal utforme en egen årsplan, som skal gjenspeile den enkelte barnehages tolkninger av de overhengende begrepene fra Barnehageloven og Rammeplan for barnehager.

Personalet i Askeladden har laget denne årsplanen som en virksomhetsplan. Den består av informasjon om hvordan vi vil arbeide med pedagogiske temaer som vi er forpliktet til, og fungerer som en helhetlig, overordnet oversikt over våre tilnærminger til disse fremfor en prosjektplan som endres hvert år. Årsplanen fungerer som et arbeidsverktøy for oss som jobber her, og er en informasjonskanal til foreldre og myndigheter. Den er et levende dokument som etter evaluering og utvikling i ulike retninger forandrer seg hele tiden i takt med oss som jobber her, barnegruppa, samfunnsutviklingen og krav til pedagogiske virksomheter. Utvalgt forskning på barnehagefeltet vil være førende for arbeidsmåter og tilnærminger vi velger, og forskningen som benyttes settes i sammenheng med verdigrunnlaget som denne planen gjenspeiler.

Dette er vårt viktigste dokument- de overordnede pedagogiske retningslinjene og ideene som fremsettes her skal gjenspeiles i den daglige driften. Den inneholder også praktisk informasjon og en oversikt over barnehageåret.

2.Sentrale pedagogiske begreper og temaer

Visjon og satsningsområde

Barnehagens visjon er å skape ROM FOR ALLE!

Vår visjon tar utgangspunkt i Rammeplanen der det heter at "barnehagen skal være en kulturarena hvor barna er medskapere av egen kultur i en atmosfære preget av humor og glede" (s.19) og "legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap"(s.21).

Inngangen til alle våre relasjonelle møter er tilstedeværelse og dynamiske prosesser i samspill med barna, som igjen skaper utgangspunkter for innholdet i barnehagehverdagen. Dialog vil med dette stå sterkt hos oss- kroppslig og språklig.

Selvfølelsen er grunnmuren i et hvert menneskes indre liv, og er ikke avhengig av prestasjoner, men av en grunnleggende aksept for et hvert menneskes sterke- men også svake - sider. Det å være seg selv er mer enn godt nok- alle besitter uendelige ressurser og kompetanser som gjør hver og en verdifull.

Dette innebærer blant annet at vi etterstreber at materielle ting som klær og leker ikke har et fokus i Askeladden, og at vi har en grunnleggende omgangstone preget av kjærlighet, respekt, glede og humor der alle være like viktige, uavhengig av prestasjoner, evner og kunnskaper. Dette skal være grunnleggende elementer i vår relasjon til barna, til hverandre og til dere foreldre.

Etiske og kritiske refleksjoner rundt alle elementer som rommer barnehagehverdagen ligger til grunn for vår praksis.

Vi ønsker å fokusere på forskjeller som en styrke, og som en inngangsport for kreativitet og utfoldelse.

Lek – Vår kjerneaktivitet

Forskning på lek tyder på at leken ikke ivaretas, stimuleres eller beskyttes i tilstrekkelig grad hverken i barnehagen eller i hjemmet/ på fritiden (Olofsson 1987, Øhman 2012, Wolf 2014, Øksnes 2010). Rammeplanen sier at "Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur" (s. 20, 2017).

At vi har valgt lek som satsningsområdet er også en direkte reaksjon på FN`s rapport fra 2013 fra Komiteen for barns rettigheter der blant annet Norge vurderes opp mot de forpliktelsene som menneskerettighetskonvensjonen beskriver. Denne rapporten advarer Norge om hva som anses som feil investeringer når det kommer til barns oppvekstmiljø. Rapporten hevder at Norge er ett av flere industriland hvor barns rett til lek er truet- da særlig på grunn av økende læringstrykk og vektlegging av formell akademisk suksess- også i barnehagen. Norge blir i rapporten kritisert for å fokusere på "organiserte, voksenstyrte lekeaktiviteter med læringsmål" (s.7).

Dette er en tendens vi som er innenfor barnehagesektoren kjenner godt til, og som reiser store etiske spørsmål som hvem barnehagen er til for, og hvilket samfunn vi ønsker hvis barnehagen skal være et sted hvor lek brukes som instrument for å oppnå formelle læringsmål. Denne bekymringen er ikke ny- Eli Åm hevdet allerede i 1985 at den største trusselen mot barn som gruppe er deres reduserte muligheter for å uttrykke seg gjennom lek. (Hva gjør vi med leken? I *Barnehagefolk* 1/1985). Vår tids sterkeste forkjempere for barn og lek hevder at vilkårene for barns lek har forverret seg ytterligere siden den gang.

(Bla. Øhman, Samuelsson & Johansson) og tendens er at formell læring har erstattet leken i stor grad. Dette viser at det konstrueres et skille mellom læring og lek, og at de voksnes aktiviteter tillegges større verdi enn barns egne ideer, interesser og innfall.

OECD er en internasjonal organisasjon som har som mål å styrke medlemslandenes økonomi. OECD utvikler PISA- undersøkelsene som Norge bruker for å kartlegge skoleprestasjoner. Disse tenkes nå brukt innenfor barnehager, hvor lese- og matematikkferdigheter skal kartlegges og vurderes for å kunne utvikle undervisningsmaterieil med det mål for øye å oppnå høyere "score" på slike akademiske ferdigheter. Det kan derfor se ut til at behovet for vern av barns egeninitierte lek vil være ytterligere nødvendig.

I Askeladden har vi på bakgrunn av dette valgt "lek" som satsningsområde. Dette tar utgangspunkt i at vi ønsker å lage en barnehage som gir mening for de barnehagen er fornemlig barna. I et medvirkningsperspektiv vet vi at hvis barna får velge, velger de lek- hele dagen. Terje Melaas hevder at "barns beste langt på vei vil være å få leke uforstyrret dag etter dag" (S. 56 i Terje Melaas: "Blikk for lek i barnehagen, 2013)- et utsagn vi fullt ut støtter. Barn leker for å leke, og ved å erkjenne egenverdien og la barna være premissleverandører for lekens betydning i barnehagen vil det bidra til den gode barndommen som er det viktige å hele tiden strekke seg etter i en lærende organisasjon (Tonje Skoglund og Pia Sundvall; "Pedagogisk ledelse i barnehagen", s. 156).

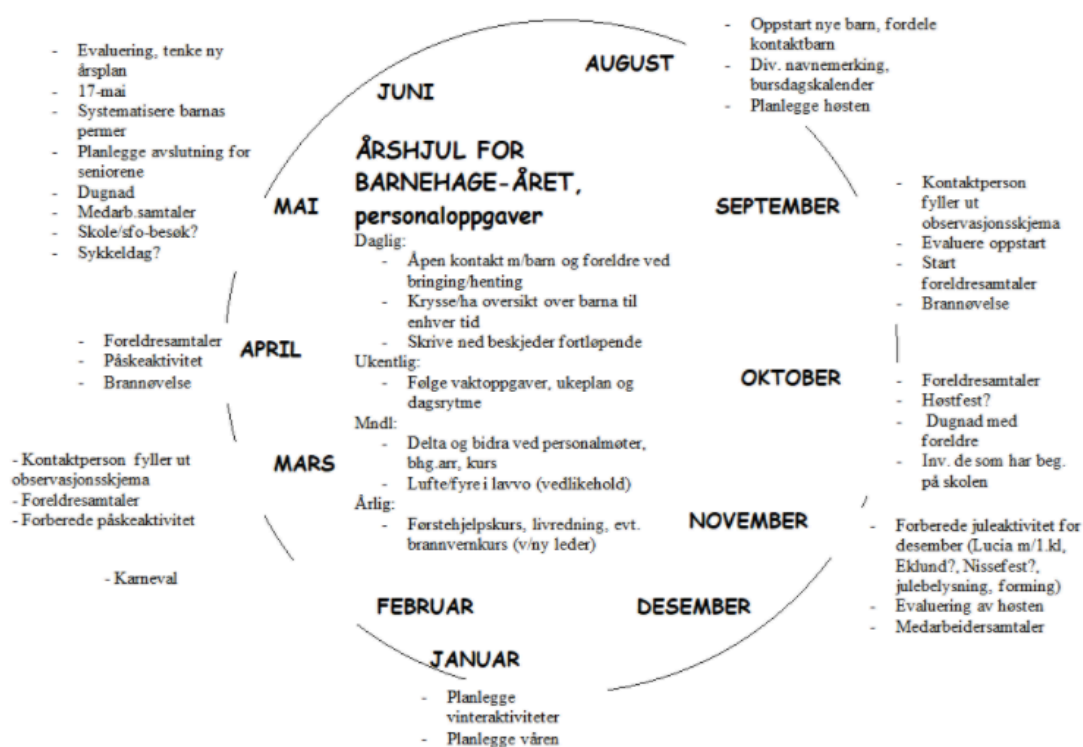
Norge har skrevet under på FN`s Konvensjon om barns rettigheter, og er med det forpliktet til å følge denne. Barns kompetanse og engasjement må være styrende for innholdet i barnehagen, og i et demokratisk perspektiv må leken som barns viktigste uttrykksform vernes, ivaretas og respekteres.

Vi ser på leken som et mål i seg selv, og vil ikke redusere leken til et instrument for læring eller til forberedelser til et liv etter barnehagen. Vi ser på lek og læring som to sider av samme sak- eller sagt med Ole Fredrik Lillemyr (1995 s.13 i *Leik på alvor. Teorier om førskolebarn og leik*): *Lek engasjerer og motiverer barnet på en fullstendig og indrestyrt måte og vil derfor være av sentral betydning for både læring og sosialisering.* Barnas livsverden og kultur innebærer læringsstrategier og muligheter for allsidig utvikling av mye høyere verdi og relevans enn hva vi kan tilby gjennom målstyrte aktiviteter, og er langt mere kompleks og frodig. Barna lærer av hverandre gjennom temaene for leken, og konstruerer kunnskap sammen, der noe kan bli gjenstand for videre utforskning, læring og videre lek dersom barna ønsker det. I Askeladden forholder vi oss til at leken er et utgangspunkt for, et resultat av og fungerer som en videreutvikling av grunnleggende kompetanser- leken gir muligheter til å forstå og skape mening i det hverdagslige livet man er en del av.

I personalgruppa har vi definert følgende retningslinjer som en konsekvens av at leken er barnehagehverdagens kjerneaktivitet hos oss:

- Vi krever ikke noe av leken - leken får leve sitt eget liv.
- Vi anerkjenner samtidig at barn lærer gjennom lek, og at leken både er barnas livsform og læringsform. Leken fremmer utviklingen på alle områder; intellektuelt, språklig, fysisk, sosialt og emosjonelt. Lek som barns læringsstrategi ligger til grunn for hvordan vi arbeider på alle områder.
- Vi legger opp dagene slik at barna får mest mulig tid til lek både ute og inne- vi planlegger for lek.
- Vi forsøker å avbryte leken minst mulig.
- Barns lek vinner alltid over planlagte aktiviteter. Vår oppgave vil være å observere, stimulere, legge til rette for og utvide, beskytte, bekrefte og berike leken. Av respekt for lek som uttrykksform og kultur vil vi forholde oss aktive til barnas lek på en måte som veksler mellom observant tilbakeholdenhet og aktiv deltakelse i ulik grad, avhengig av hva barna og leken trenger. Er vi deltagende, skal dette skje på barnas premisser- vi erkjenner at lekens univers kan være utilgjengelig for oss og at den ikke kan defineres, og at den lever sitt eget liv som sammensatt og kompleks. Leken bare er.

- Vi gir barna næring til leken ved å gi dem gode fellesopplevelser.
- Vi tilrettelegger og forandrer det fysiske miljøet etter barnas lekeinitiativ- og behov, samtidig som vi erkjenner at den ansattes holdninger og opptreden er langt viktigere enn hvilket lekemateriell som er tilgjengelig.
- Med det for øye å skape og utvide lekekonstellasjoner og vennskap, organiserer vi lekegrupper på tvers av alder og kjønn.
- Vi bruker fagområdene som inspirasjon og muligheter til å styrke leken. Fagområdene benyttes som impulser og inntrykk til barns lek.
- Vi bruker naturen og dens muligheter til lek i størst mulig grad. Naturen og årstidene brukes som ramme for leken. Dette gjenspeiles i årshjulet vårt.

Omsorg

Rammeplanen (2017) hevder at “barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg” og at “omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Det hevdes også at barnehagen aktivt skal “legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring.»

Omsorg er selve **kjernen** for alt vi gjør i barnehagen.” *Omsorg er faglighet med etikk som omdreiningspunkt*” (Else Foss, Første steg 15.09.09)

Vi måler oss opp mot et kvalitetsbegrep som knytter omsorg til relasjonen mellom det enkelte barn og personalet og kjennetegnes ved at vi sikter mot å være:

- Engasjerte og varme i samspillet med barnet
- Er sensitive overfor barns uttrykk og følger det opp
- Samtaler, lytter og forteller
- Er tydelige og setter positive grenser rundt barn
(Foreldreutvalget for barnehager/ fubh.no)

Vi vil aldri bruke ferdiglagde pedagogiske programmer i arbeidet vårt som metodiske utgangspunkt. Komiteen for barns rettigheter i FNs rapport fra 2013 som beskrevet under forrige overskrift hevder at "Programmer forholder seg ofte bare til ernæring, immunisering og førskolelærerutdanning med liten eller ingen vekt på lek, rekreasjon, kultur og kunst. (Komiteen for barns rettigheter i Generell kommentar nr. 17, s.13). Kari Killen hevder at det viktigste i barnehagen er de ansattes relasjoner med barna- resten er uviktig. Vi ønsker å vise ekte medmenneskelighet, det vil si ekte kjærlighet, ekte ydmykhet, ekte åpenhet og ekte vilje til å la barn bestemme hva som til enhver tid er viktig og mindre viktig i livene deres. Vi ønsker at barn gjennom erfaring får vite at de er verdsatt som individer, at de og deres meninger har noe å si og at de er viktige medlemmer i et fellesskap. De skal kunne tenke, føle og utfolde seg og kjenne på følelsen av at det har stor betydning at den enkelte er til stede og at barnet utgjør en forskjell.

Ut fra dette har vi satt oss et mål om at alle barn i Askeladden Barnehage skal oppleve omsorg og trygghet i alle situasjoner. Dette vil vi oppnå på følgende måter;

- Vi er åpne for refleksjon og evner å se på egen praksis i et kritisk lys.
- All samhandling mellom personalet og barna hviler på et etisk og verdmessig ståsted. Dette vil vi få til gjennom å skape rom for utveksling av caser og praksisfortellinger på morgenmøtet hver dag og "små" samtaler når anledningen byr seg, foruten personalmøter og planleggingsdager.
- En forskningsrapport med utgangspunkt i forskning på treåringer viser at jo mindre barnegruppene er, jo bedre sosial kompetanse har treåringene. (Fra prosjektet "Barns sosiale utvikling" ved Adferdssenteret, 2013). (Sosial kompetanse gjenspeiler evne til samarbeid, selvkontroll, ansvar og empati for andre) Det sier noe om at gruppestørrelse har noe å si for omsorgskvalitet.

Rammeplanen fremhever også at "personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger" (s. 19"). På bakgrunn av blant annet dette vil vi i utstrakt grad dele inn i mindre grupper hvor lek, aktiviteter, turer og utflukter skal sikre jevn og stabil kontakt mellom personalet og barn hver dag. På denne måten vil vi få større mulighet til å kunne lytte, være støttende og utfordrende, samt medvirke til at "alle barn opplever å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for", slik som rammeplanen krever (s.8).

- Vi respekterer og er sensitive for barnas verbale og nonverbale signaler. For å oppfatte disse signalene er vi avhengige av å kunne være der barna er og være tilgjengelige. Et stadig diskutert tema i sammenheng med kvalitet på omsorg i barnehager er at lite tid og mange arbeidsoppgaver skaper dårlige kår for omsorgen. En undersøkelse gjort av Fafo (2012) viser at den største tidstyven i barnehagene er praktisk arbeid med å handle mat, lage mat, rydde etter måltidet og vaske tekstiler. Tidstyv nummer to er møter og planlegging. I Askeladden Barnehage vil vi fortsette å fokusere på hvordan vi kan fange disse tidstyvene for å kunne frigi denne tiden til å bedre kvaliteten på omsorgen.

Utvalgt forskning viser at verbal kontakt mellom voksne og barn i norske barnehager er urovekkende liten. (bla. Ingunn Størksens doktorgrad, UIS, 2014). Her kommer det frem at voksenkontakten barn har i løpet av dagen er liten, og at de har få vedvarende samtaler med de voksne. For å kunne være i en omsorgsfull relasjon til barna er tilstedeværelse et nøkkelord.

Neste kulepunkt er derfor:

- Vi skal i størst mulig grad skape tid for omsorg.
- Vi skal skape rom for omsorg. Vi har som mål at samtlige situasjoner- slik som bleieskift, måltider, påklødding oppleves som omsorgsfulle for barn gjennom tilstedeværelse og sensitivitet.
- Gjennom å øke kompetansenivået rundt temaet omsorg er målet at samtlige handlinger i barnehagen skal oppleves som omsorgsfulle av de vi er på jobb for- nemlig barna. For eksempel vil ikke det å få ny bleie nødvendigvis oppleves som en omsorgsfull handling for barnet som skiftes på hvis det er en situasjon preget av stress, dårlig tid eller liten grad av tilstedeværelse. Kompetanseplanen vår dreier seg rundt hvordan vi kan få dypere og bedre kunnskap om områdene relasjonsdannelse og tilknytning. Vårt mål er at omsorg skal omfatte alle situasjoner gjennom barnehagehverdagen, og at verktøyet for dette er oss selv.

Vi støtter oss på Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad (2013), som hevder at det vi legger inn av omsorg, trøst, ømhet, glede og latter, kommer ut igjen som psykisk helse og mestring hos barna vi jobber med. Å ha fokus på god omsorg er å ha fokus på livsmestring og helse.

Livsmestring og helse

Vi jobber hele tiden med å skape en så helsefremmende barnehage som mulig. Vi de og – rekonstruerer vår egen praksis og setter av mye tid til refleksjoner rundt barnas psykiske helse og trivsel i det daglige. Vi tror at det å være bevisst vår egen rolle og makt i relasjoner med barna legger et godt grunnlag for å kunne skape gode situasjoner der livsmestring og psykisk helse blir ivare tatt på en best mulig måte.

Læring

Rammeplanen hevder at *“læring skapes gjennom inkludering og lek. Gjennom nysgjerrighet og kreativitet, lærer barna og gir de mestring, innsikt og forståelse.”* (s.22, 2017)

Læringsbegrepet er omfattende og komplekst, men det er mulig å skissere noen hovedlinjer;

En *positivistisk tradisjon* knyttes i hovedsak til atferd, og kunnskap blir sett på som noe som finnes utenfor individet. I grove trekk representerer denne tradisjonen en formidlingspedagogikk hvor barn skal fylles med kunnskap og formes etter bestemte mål. Læring blir dermed planlagt og voksenstyrt.

I en *konstruktivistisk tradisjon* er hovedtanken at mennesket har medfødte ressurser og at mennesker har en medfødt interesse til å lære. Læring handler derfor om å legge til rette for stimulerende utvikling og egenaktivitet for å skape best mulige betingelser for at iboende ressurser kan utvikle seg.

En *sosiokulturell tradisjon* mener at barn lærer best gjennom interaksjon og samhandling med omgivelsene. Kunnskap er ikke noe som primært overføres, men som skapes gjennom utforskning, dialog, fortolkning og erfaringsdannelse. Kontekst, samhandling og meningsskaping er derfor sentralt når det kommer til læring. (Bl.a Dysthe, 2001; Säljö, 2003; Gjems, 2009). Denne tradisjonen spiller et syn på at læring oppstår gjennom relasjonelle møter- og på den måten er det summen av barnets *samtlige erfaringer* som må anses som “lærende”, fremfor intenderte læringssituasjoner. Vi i Askeladden støtter oss på dette synet og ser på læring som *en erfaringsbasert, kontinuerlig prosess der mennesker ønsker å skape mening og forstå sin egen livsverden, det vil si å forstå og skape mening i det*

hverdaglige livet man er en del av (Greve/ Kristensen i "Faglighet i barnehagen, 2015). Dette krever mye av oss som jobber i barnehage, fordi alt vi gjør i relasjon til, med og i samspill med barna og hverandre må anses som meningsbærende og betydningsfulle møter- på godt og vondt. På den måten er subjektivitet en grunnleggende verdi. De relasjonelle møtene mellom de ulike aktørene i barnehagen, barn og voksne er et samspill mellom likeverdige subjekter- noe som gjør at vi ikke ser på relasjonen barn- voksen som preget av en undervisningsform der barn er objekter for formidling av kunnskap. Det vesentlige i en slik forståelse vil være hva som oppstår i møtet mellom mennesker i barnehagen, der de dynamiske prosessene både er selve kilden til og inngangsporten for læring.

Vi ser læring i relasjon til tilknytning, omsorg og lek; et trygt barn som er i et godt omsorgsmiljø har overskudd til å lære, og omsorgsmiljøet er lærende i seg selv. Læringsbegrepet begrenses med andre ord ikke til formell læring, som lek med tall, bokstaver, styrte og tilrettelagte aktiviteter, men er noe som er et uopphørlig aspekt i barnehagens dagligliv. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling, slik rammeplanen påpeker (s.20, 2017). Barns uttryks- og inntryksform er lek- det vil si at hvis vi vil tilrettelegge for barns læring, må vi tilrettelegge for lek. Vi ser sammenhengene mellom omsorg, lek og læring som dialektiske der disse står i et avhengighetsforhold til hverandre. Kravene til oss i personalgruppa vil på bakgrunn av dette være at vi:

- Er oppmerksomme og sensitive for hva barn uttrykker
- Er tilstedeværende voksne i barnas opplevelser, er aktive i tilnærmelsen til barnas opplevelsesverdener
- Vi følger opp barnas interesser og initiativ og er hele tiden fleksible, og binder oss ikke til forhåndsbestemte planer som kan være til hinder for dette
- Vi tilpasser og innlemmer materialer etter barnas uttrykte interessefelt
- Er med på å utvide erfaringshorisonten og dermed også interessefeltene gjennom å tilby variert materiale (bøker, leker, formingsmaterieell, osv.)
- Er observante på at læring er en prosess som hele tiden skjer i samspill med omgivelsene, og vektlegger prosessene fremfor resultatene.
- Er bevisste vår egen betydning for barns læringsmiljø og er åpne, engasjerte og spørrende fremfor belærende, strukturerte og begrensede
- Anerkjenner at barnehagedagen til enhver tid tangerer et sted mellom orden og kaos, og at begge deler er en forutsetning for og uttrykk for barns læringsprosesser

Vennskap og fellesskap

Rammeplanen fremhever at barnehagen "skal fremme vennskap og fellesskap". (s. 22).

Mennesker har et stort behov for å bli akseptert av hverandre og høre til, og barn bruker dermed mye tid og energi på relasjonsarbeid og på å utvikle vennskap (Øhman 2014 s 147-148, i *Det viktigste er å få leke- om lekens relasjonelle kompleksitet og voksnes intervensjoner i lek.*)

Barns vennskap med andre barn kan være komplekse og vanskelige å forstå (Steinsholt og Ness, s. 176 i "Motstrøms- åpninger i retning av en levende pedagogikk, 2016). Det som er sikkert er at vennskap må være frivillig og gjensidig, og ikke noe voksne kan bestemme skal oppstå. (Anne Greve, 2007; Vennskap mellom små barn i barnehagen, UIO). Å anvende ferdiglagde "oppskrifter" for hva det vil si å være en god venn eller stort fokus på hvor viktig det er å ha og være venner, vil ikke gi vennskap, men lydige barn som vet hva de skal svare på spørsmålet om hva det vil si "å være en "god venn". Vi ønsker ikke å være med på å bygge opp under et syn på vennskap som en instrumentell nytteverdi med utgangspunkt i ulike interesser som utgangspunkt for vennskapet. "Alle skal leke sammen" er derfor et

utsagn som ikke brukes hos oss, vi gir ei heller "vennshipsgaranti". Vennsapsrelasjoner rommer bade glede over a vare sammen, glede over fellesskapsfolelse, opplevelse av a skape mening sammen og felles humor. Men som alle andre relasjoner innebærer vennskap ogsa mulighet for konflikter, utestengelse, fortvilelse over a ikke a fa vare med, savn. Dermed kan man si at vennskap berorer svart mange sentrale sider ved det a vare menneske" (Greve, 2007 s 321). Barn konstruerer vennsapsrelasjoner gjennom a gjore noe sammen- man kan altsa si at barn *gjor* vennskap (Corsaro 1997 i Greve/ Øksnes 2015: *Vennskap*).

Forhandlinger om a fa vare med i lek, det a bli inkludert og ikke ekskludert, er en kontinuerlig prosess i barnehagen. A kreve at alle skal leke sammen er en enkel mate for voksne a forenkle komplekse og sammensatte menneskelige relasjoner pa, og er med pa a gjore at barn tyr til mer avanserte metoder for utestengning som igjen vil vare vanskelig a avdekke. I stedet for a "lage" vennskap, fokuserer vi pa a lage og tilrettelegge for situasjoner hvor vennskap kan oppsta (Jfr. Anne Greve 2007/ ibid.) Lek er en relasjons- og vennsapsbyggende aktivitet som barn selv foretrekker. A leke sammen er en mate a skape og delta i fellesskap (Øhman, 2014, ibid.) Det gir barn opplevelser av enighet og uenighet gjennom krangler, problemer og delte gleder. Gjennom lekens forhandlinger og gjennomføringer, utforsker og prøver barn ut hvordan de kan vare sammen, hvordan de kan inviterer til lek, og hvordan de kan takke nei hvis de ikke er interesserte. (ibid.) En heldig bieffekt av dette kan vare at vennskap oppstar.

- Vi er forsiktige med a blande oss for mye inn i etablerte vennskap, og aksepterer at vennskap kan bringe med seg bade uenigheter og diskusjoner. Vi bruker mye humor og glede i hverdagen, for pa den maten a vise positive former for samhandling
- Vi lar lek vare den aktiviteten som far storst plass i barnehagen, som en arena for at vennskap kan oppsta gjennom samspillet i leken.
- Vi lar barn hjelpe barn, for pa den maten a legge til rette for at barna kan leve seg inn i andres situasjon, vise medfolelse og empati, bade gjennom spraklige og kroppslige handlinger.
- Vi bruker filosofiske samtaler om vennskap, glede og sorg som verktøy
- Vi er selv bevisste pa a formidle folelser pa en god mate, og at *alle* folelser har lik verdi- sinne er ogsa en folelse vi ma anerkjenne, akseptere og ogsa uttrykke innenfor visse rammer.
- Bruker spraket til a formidle og sette ord pa folelser.
- Hjelpe og støtte barna til a fa gode relasjoner og vennskap gjennom lek og samtaler.
- Vi viser omsorg og empati for hverandre bade overfor barna og innad i personalgruppa, og er bevisste vare posisjoner som representanter for sosiale diskurser.
- Vi er tydelige pa forventninger til barna i ulike sosiale sammenhenger (rydde etter seg nar vi har spist, si takk/ nei takk, la andre fa snakke ferdig, vente pa tur, sporre i stedet for a kreve)

Utestenging og kamp om posisjoner vil forekomme i alle relasjoner mellom mennesker. Vi velger a ikke kalle dette mobbing da vi mener at det ikke er forutsetninger til a si at barn bevisst plager eller trakasserer andre. Derimot kan vi se at det er "ekskludering i lek". Vår viktigste metode for a forebygge at barn ekskluderer andre er a vare fysisk og mentalt tilstede og mest mulig i barnas hverdag slik at vi kan observere, reflektere sammen med barna og veilede. Vi i personalgruppa har et sterkt fokus pa et godt psykososialt miljø hvor vi krever det samme av vår oppførsel mot hverandre som vi krever av barna- dette som en del av hvordan vi arbeider med sosial kompetanse som pedagogisk tema. Spillereglene våre for dette er blant annet: a si ting direkte til den det gjelder fremfor a baksnakke eller alliere seg med andre, inkludere alle i samtaler og gjoremål, a bruke ærlig talespråk fremfor hersketeknikker gjennom kroppsspråk. De ansatte er de viktigste elementene i dette arbeidet; a legge til rette for et raust og inkluderende miljø er vår viktigste oppgave i sammenheng med a bekjempe mobbing. Vår viktigste støttespillere i dette arbeidet er dere

foreldre: tenk over hva dere sier og hvordan dere oppfører dere overfor andre mens barna deres er tilstede. Hvis foreldre negativt kommenterer mennesker som er avbildet i blader, i avisen, til stadighet er i konflikt med andre og/eller har et negativt samspill hjemme, vil dette påvirke barnets relasjonelle evner i samspill med andre barn og voksne.

- Vi fokuserer på kunnskap om relasjoner og samspill i kompetanseplanen vår, slik at vi kan utføre god pedagogisk takt og god pedagogisk dømmekraft for å hjelpe barn inn i lek og i problemstillinger som oppstår i barnas lek.

Kommunikasjon og språk

Rammeplanen sier "Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening" (s23/2017).

Samtalen- dialogen- kan beskrives som to menneskers vandring gjennom språket, gjennom spørsmål og svar, gjennom gjensidig utprøving- omsorgsfullt, men alltid på like vilkår.

Samtalen er ofte en svært lang vandring mot et fjernt mål etter en ukjent "sannhet". (Juul, J & Jensen, H 2003 i Øhman, Margareta: "Samtaler og samspill med barn, 2016)

Dialogen og samtalen er i et sosiokulturelt perspektiv avgjørende for at vi skal lære. Det sosiale samspillet mellom mennesker har sentral betydning, også for et levende språklig fellesskap- derfor må vi snakke sammen! Omsorgssituasjoner er ofte de beste for spontane samtaler, der stunden den voksne og barnet har sammen åpner opp for muligheter til å snakke om hva som foregår i den aktuelle situasjonen, og om ting som faller barnet eller den voksne inn.

Vi veksler mellom å ha planlagte samtaler rundt fenomener eller temaer og spontane samtaler- samtaler som er grunnleggende viktige for å bygge relasjoner. De samtalerne der barn og ansatte opptrer som likeverdige samtalepartnere lærer barn mest av (Dyrkorn Fodstad og Østbø Munch: 4 veier til et godt språkmiljø", Utdanningsnytt 27.08.2018)

Samtalekvalitet gir barn mentalt, følelsesmessig og kognitivt rom for å komme til orde og uttrykke seg. TID og TILSTEDEVÆRELSE er igjen de to viktigste faktorene for å få til dette, der hverdagene i størst mulig grad drives av flyt og kontinuitet og muligheter for nære og trygge relasjoner fremfor oppbrudd og rigide mønstre og regler.

Vi bruker bøker aktivt i språkarbeidet, der bildebøker gir mange gode bidrag til språklig utvikling. Samtaler om det står er på bilder og i historien bidrar til språklig utvikling på ulike nivåer og på forskjellige måter. Der toåringene peker, blar og holder i boka kan femåringen høre lange fortellinger med flere kapitler. Vi utnytter mulighetene for filosofiske, analytiske og utforskende samtaler om innhold og enkeltbegreper, samt om bilder og tekst. Bokas mulighet til felles fokus og språklig utforskning er unik!

Vi benytter oss av poetiske tekster som i sanger, dikt, rim og regler der vi også lager egne, det samme med vitser og gåter.

Gjennom tilstedeværelse i lek kan vi hjelpe barna med å utvikle sin rolle i leken, å få innpass i leken og være med på å utvide lekens rammer. Det elementære i alt barn lærer - også språk- er at det er variert, morsomt og på barnas premisser!

Likestilling og likeverd

Barnehagen er forpliktet til å arbeide med likestilling slik det er formulert i Rammeplanen; *Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn (s.10,2017)*

Arbeidet med likestilling skal være gjennomsyrende for hele virksomheten. Dette krever komplekse og krevende prosesser hos oss i personalgruppa. Likestilling handler om mye mer enn kjønn slik som sitatet fra rammeplanen viser, men i det følgende har vi tatt for oss kjønn spesielt som eksempel for å vise eksempler hvordan vi tenker rundt temaer innenfor likestilling generelt:

Et utgangspunkt er at vi Askeladden Barnehage ikke tar stilling til om kjønn er biologisk eller sosialt fundert. Vi forholder oss til at kjønn er en av mange subjektposisjoner. Uavhengig av om man er "født sånn eller blitt sånn" er barnehagens mandat å gjøre barna rustet til det samfunnet de skal leve i. I Norge betyr dette for eksempel at barn av begge kjønn vil ha behov for kompetanse innen stell og pass av barn, samt teknisk kompetanse. Vi bruker dette som et utgangspunkt for et mål om å tilføre omsorgen, leken og læringen muligheter for varierte former og innhold.

Å pynte seg og være prinsesse er ikke «dårligere» enn å være aktiv ridder. Vi tillegger ikke disse ulike verdi, men kan være delaktige i å tilføre kategoriene nye og utvidede aspekter. På den måten tilfører vi likeverd til likestillingsbegrepet, som tradisjonelt har vært heftet med at kvinner/ jenter står hierarkisk lavere enn menn/ gutter. Dette innebærer en bevisstgjøring av maktstrukturer i sammenheng med kjønn. Vi vil derfor fokusere på følgende:

- Vi er bevisste på å ikke konstruere "dobbelstandarder"- ulike forventninger til gutter og jenter i form av forskjellige ordvalg, kroppsspråk, valg av temaer vi snakker med barna om, begreper vi bruker (søt/tøff, guttefarge/ jentefarge), osv.
- Vi har siden 2014 vært i en stadig pågående prosess med å tilrettelegge lekemiljøet knyttet opp mot likestillingsperspektiver og ser dette i sammenheng med valg av bøker, materialer og leker.
- Vi er sensitive for det enkelte barns ønsker om å uttrykke sin selvoppfattelse/ posisjonering.
- Vi bruker oss selv som verktøy for å motvirke kjønnsstereotyper. Det faktum at personalgruppa består av både kvinner og menn betyr at vi må være bevisste på at alle utfører like arbeidsoppgaver, og at kjønn ikke er førende for vår profesjonelle rolle. Vi tar i bruk normkritiske perspektiver og problematiserer og utfordrer vedtatte «sannheter» som får betydning for barnas oppfatninger av seg selv (subjektposisjoner)
- Vi benytter oss av veiledningsmateriale utformet for likestillingspedagogikk

Danning

Rammeplan for barnehagen (2017) hevder at «*barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrige til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap (s. 9)*». Videre heter det at *barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp*.

Alle elementene vi har vært inne på til nå, er noe av det som utgjør danningprosessen i barnehagen. Vi setter vår visjon "Rom for alle" direkte i sammenheng med danning, der vi ønsker å oppnå en raus og inkluderende grunntone hvor ingenting er rart eller annerledes, bare forskjellig. Begrepet danning kan ses i sammenheng med begrepet utdanning, men der utdanning peker på en nytterasjonellitet, handler danning om en personlig prosess rundt å få

et aktivt og bevisst forhold til omgivelsene. Vi har et mål om at barna skal få oppleve å være en del av et større fellesskap. Dette handler i ytterste konsekvens om å anerkjenne og gi lik verdi til alle former for liv (dyr, planter), legninger, uttrykk, tro, samlivsformer og måter å innrette livene på. Vi tror at danning er summen av erfaringer man har gjort seg hittil i livet, og streber etter å utvide erfaringshorisonten på alle områder barnehagehverdagen berører for å stimulere denne prosessen. Vi ser på danning som en forutsetning for meningsdannelse og demokrati (jfr. Hellesnes 1992 i I.E.L Dale (red) *Pedagogisk filosofi*, Oslo, Gyldendal). Dialog og inkluderende væremåter er våre viktigste metoder for å oppnå gode dannelsesprosesser med utgangspunkt i tanken om at vår «arbeidsmåte er vår væremåte» (Jfr. Else Foss- *Den omsorgsfulle væremåten- En studie av voksnes væremåte i forhold til barn i barnehagen*, 2009).

- Vi støtter et fadderbarn i India. Dette kan gi en anledning til å se Norske vaner i et perspektiv. Vi fokuserer på miljøvern og vårt felles ansvar for å ta vare på nærmiljøet, det globale miljøet og planeten vår gjennom samtaler om hvordan man ferdes i naturen, og gjennom handlinger som å resirkulere og gjenbruke som en del av vårt fokus på bærekraftighet.
- Vi bruker samtalen og utforskerstunder til å reflektere rundt egne handlinger og væremåter, innrømmer egne feil og snakker om hvordan vi kunne gjort det annerledes.
- Vi er bevisste på maktstrukturen som ligger i relasjonen barn/voksen, og erkjenner at det finnes flere sannheter og at disse er subjektive. Vi viser oss som medlærere eller medvandrere fremfor formidlere eller undervisere, spør og undrer sammen med barna overfor fenomener og situasjoner. Gjennom møtet, vekselvirkningen og dialogen med barna danner vi voksne oss videre og blir også klokere på oss selv og verden.

Medvirkning

Rammeplanen utpeker barns medvirkning som en rettighet barn i barnehagen skal ha, tilpasset alder og forutsetninger. (s. 27, 2017)

Vi bruker begrepet “selvbestemmelse” da vi mener at “medvirkning” gir en for snever forståelse av hvordan barnet skal utforme barnehagehverdagen. Selvbestemmelse er menneskets krav på å få mulighet til, og ansvar for, å utforme våre felles kulturelle, samfunnsmessige og politiske forhold (Klafki 200 i Brostrøm/ Lafton og Letnes, 2014 s. 38). Der “medvirkning” begrenser innflytelsen barna skal få i barnehagen, løfter “selvbestemmelse” frem muligheten til å handle som et aktivt subjekt gjennom å bli stilt overfor ansvar for seg selv, andre og fellesskapet. Vi ønsker at barna ikke bare blir tatt med i planleggingen, men legger rammer for at barna kan planlegge dagene selv.

Leken er barnas kjerneaktivitet. Derfor er lek vårt satsningsområde som beskrevet tidligere, og det hverdagene sentreres rundt. Vi vektlegger leken som dannelsesarena- danning handler om å skape rom for barnas egen kultur, ikke formidling av voksnes forståelser av barnekultur. Vi setter selvbestemmelse i sammenheng med danning, som gjensidige prosesser med en demokratisk- kritisk underliggende forståelse. Når barn planlegger og gjennomfører en felles lek, fungerer leken som en demokratisk møteplass der barna tilegner seg grunnleggende erfaringer med det å lytte til hverandre, føre dialoger, forhandle og finne frem til felles løsninger. Vi ønsker å gi slipp på noe av den definisjonsmakten barnehagelærere og personalet utøver gjennom å arbeide i tråd med planer. Derfor er det her her- og nå- konteksten og det å følge barnas spor som gjennomsyrrer våre barnehagedager, ikke store temaer med på forhånd planlagt innhold. Vi vil aktivt jobbe for at alle avgjørelser tas med utgangspunkt i barneperspektivet- et perspektiv som av og til kan innebære at praktiske og ”voksne” behov underordnes. Vi har en

dagsrytme som brukes som en skisse, ikke en mal. Med det stilles det krav til personalgruppa som tilstedeværende, aktive og lyttende, der vi er deltakende medforskere- og skapere gjennom en improvisatorisk tilnærming. Konstruktiv utvikling som fører til trygghet og god selvfølelse skapes i relasjoner hvor det etterstrebes likeverdighet mellom deltakerne. (Bae, 2007). Vi ser på barn som subjekter med, fremfor objekter som skal "fylles" med kunnskap og ferdigheter av oss voksne. Å anerkjenne barn som subjekt betyr å møte den enkelte som et individ som kan forholde seg til seg selv, med rettigheter til sine egne tanker og følelser.

Vi benytter oss av begrepet "utforskerstunder" fremfor det mer tradisjonelle konseptet "samlingsstund". En utforskerstund kan beskrives som en innstilling, en måte å forholde seg til barn på som subjekter og deltakere i alle situasjoner og aktiviteter. En slik stund må ikke oppfattes som en spesiell aktivitet, helt forskjellig fra andre aktiviteter. (Jansen i Brostrøm, Lafton & Letnes, 2014/ 72: *Didaktiske muligheter*). I utforskerstunder er ikke det å finne det riktige svaret som er poenget. Hensikten er ikke at de voksne skal underholde barn, eller at det legges opp til instruerende aktiviteter. Det er de involvertes felles deltakelse og samarbeid som kan bidra til at barn og personale lærer og finner ut av noe som er mer enn "det riktige svaret". Fagområdene som er beskrevet i Rammeplan for barnehager knyttes opp mot hverdagslivet hver eneste dag. Det skal være stunder på dagen som kan være med på å skape et læringsmiljø basert på barns aktive deltakelse på grunnlag av demokratiske, ansvarlige og solidariske prosesser. Vi legger frem ideer, lytter til de andre, inngår kompromisser og utvikler felles handlinger. Vi kan ta opp temaer, finne ut om dyr eller planter vi har funnet, lese bøker, høre på lydbok, synge, leke, ta i bruk instrumenter eller teknologi, snakker og er sammen, med utgangspunkt i en flerdimensjonal og lyttende didaktikk med *beredskap* og *repertoar* som ressurs (Thorsby Jansen: "Lyttende didaktikk" s. 62. I Brostrøm, Lafton og Letnes, 2014)

3. Fagområdene

For å hjelpe oss i planleggingen av et variert og allsidig pedagogisk tilbud til barna, er det i Rammeplanen beskrevet 7 fagområder som er sentrale for utforskning, opplevelse og læring.

Hvert fagområde dekker et vidt læringsfelt, og vi skal gi alle barn muligheter til å møte utfordringer som svarer til deres utviklingsnivå.

Fagområdene vil sjelden opptre isolert, og flere områder vil være representert samtidig gjennom temaer og i forbindelse med hverdagsaktiviteter og turer i nærmiljøet. I sosialt samspill i lek og hverdagsaktiviteter oppstår det ofte en spontan kommunikasjon knyttet til fagområdene gjennom impulser og inntrykk. At barn får rike, felles opplevelser og del i kunnskaper på mange områder er også en forutsetning for at det skal bli god lek og et godt samspill mellom barna. Som beskrevet tidligere vil fagområdene benyttes som inspirasjon til og muligheter for å styrke leken. De ulike måtene fagområdene kommer til uttrykk på gjennom barnehagehverdagen tar utgangspunkt i vårt grunnleggende syn på læring. Vi forholder oss som tidligere beskrevet til en sosiokulturell tradisjon der barn lærer best gjennom interaksjon og samhandling med omgivelsene. Kunnskap er ikke noe som primært overføres, men som skapes gjennom dialog, utforskning, fortolkning og erfaringsdanning. Målet er at barna skal få tverrfaglig og allsidig kontakt med fagområdene med utgangspunkt i kontekst, samhandling, medvirkning og meningsskaping. Fagerli, Lillemyr & Søbstad (i Hva er god førskolepedagogikk? En innføring. Kristiansand: Høyskoleforlaget) hevder at "god førskolepedagogikk skal ikke ha alle svarene på forhånd" (s. 17). Dette innebærer at en god

barnehagepedagogikk kjennetegnes av åpenhet, og refleksjon samt en improvisatorisk tilnærming som utfordrer til prosessuelt arbeid med barns deltakelse
Vi tilrettelegger rommene, uteplassen, planene og leken i barnehagen slik at barna naturlig kommer i kontakt med fagområdene.

Vi har utforskerstunder med utgangspunkt i fagområdene. Vi er som vanlig mye ute, og følger årstidene gjennom sansing og erfaring. Stadig flere studier indikerer at barn er mindre ute i naturen, og at innholdet i barns naturopplevelser er annerledes enn før. Ikke minst er det mye som tyder på at de voksne spiller en mer aktiv og førende rolle i barns kontakt med natur. Barna opplever den tetteste og mest sanselige kontakten med naturen hvis de får utforske og leke helt på egen hånd- gjennom glede, spenning og mestring lærer de også mest. (Se eks. denne artikkelen: <https://forskning.no/fritid-barn-og-ungdom/2015/09/slipp-barn-ut-i-naturen>)

Parallelt viser forskning på vokseninstruerte aktiviteter at barna ikke lærer det vi ønsker eller ser for oss at de skal lære; de lærer derimot ting som å sitte stille, vente på tur, gå i kø, begrense bevegelsesmønsteret sitt - med andre ord å være lydige. For å opptre i en gruppe er dette også noe av det barn lærer, men det viser seg altså at den disiplinerte og instruerende voksenrollen setter andre kvaliteter på spill. For barn som er i institusjon i timevis hver dag er det vesentlig at vi i barnehagene tenker over nettopp disse aspektene som vokseninstruert kontra egeninitiert, og hvilke kunnskaper vi ønsker å overføre til barn. Ønsker vi at barn lærer å gå i stim og samlet flokk uten å måtte tenke selv, eller ønsker vi oss barn som lærer å tenke selvstendig, se nye muligheter og lære gjennom egne erfaringer?

Vi i Askeladden ønsker det siste, noe som gir konsekvenser for hvordan vi legger opp barnehagehverdagene. I løpet av en barnehagehverdag tar måltider, bleieskift, dobesøk, hygiene og påkledning ca. 4 timer for det enkelte barn. Et måltid varer i ca. en time, og det skal vaskes hender både før og etter samt kles på- noe som for mange tar en time. Dette er også det som kalles "vokseninitierte aktiviteter", og det er ikke vanskelig å se at det blir lite tid igjen til barnas egeninitierte aktiviteter. Hvis vi i tillegg skal legge opp til ytterligere daglige instruerte aktiviteter som fellessamlinger, temabasert opplegg ol blir det ikke mye tid igjen til for eksempel lek. Da er det nødvendig at vi ser på disse som pedagogiske situasjoner, med mange læringsmuligheter der samspillsituasjoner i seg selv er lærende. Barn lærer nemlig om seg selv i gode relasjoner, og erfarer trygghet til andre mennesker og tillit til omgivelsene- noe som er den viktigste kunnskapen vi barnehageansatte kan gi barna. Barns medvirkning står sterkt hos oss, og vi har valgt nettopp "Lek" som satsingsområde fordi vi ønsker å lage en barnehage på barns premisser.

Fagområdene skal gi **impulser** til leken slik det er definert i rammeplanen, fremfor instruksjon og formidling av oss " voksne". Samtlige fagområder berøres hver eneste dag. Vi synger, leser, hører på lydbok, har fokus på motoriske aktiviteter, filosofiske samtaler, språkstøttende samtaler, legger til rette for kreative aktiviteter, dans og drama hver eneste dag- men det er ikke sikkert at det er åpenbart for alle uten pedagogisk kompetanse. Tenk litt på disse aspektene og hva som er barnehagens mandat når dere ønsker dere mer- ofte har foreldre høye forventninger til barnehagen når det kommer til opplæring av musikkinstrumenter, sangopplæring, bokstavinnlæring, lesetrening, oppsetting av skuespill, gym, matlaging, skitrening, skøytetrening, sykkelopplæring, realfag, arkitektur, knytting av skolisser, utholdenhetstrening i form av å gå lange turer, ol. Vi vet at det ser flott ut når barna har lært seg mange sanger, spille på ulike instrumenter, har lært seg bokstaver eller pugget flere vers og strofer av dikt, fordi det er så "håndfast" og konkret. Dette går imidlertid ut over noen andre prosesser som oppstår gjennom her- og - nå- situasjoner, og som bidrar til utvikling av barns vennskap og generelle intellektuelle ferdigheter samt deres kreative tenking og utvikling. Igjen, som Kari Killen (professor i pedagogikk) hevder: i barnehagen er kvaliteten på samspill og relasjoner det eneste som er viktig! Høy kvalitet på

samspill og relasjoner krever tid og tilstedeværelse- det er også det vi velger å fokusere på. Vi er lydhøre for barnas signaler, og improvisasjon er vår viktigste metode.

Når foreldrene eksempelvis leser i ukebrevet dokumentasjon som viser at vi har lekt med instrumenter, har barna først og fremst fått erfaringer med ulike lyder de forskjellige instrumentene gir, tekstur og rytmiske forutsetninger for de ulike instrumentene- men også erfaringer med improvisasjon, felles fokus og å skape noe sammen i øyeblikket. Da er det ikke nødvendigvis det å lære seg en melodi som er i fokus, men den kreative prosessen som musikkinstrumenter innbyr til. Vi gir barna kjennskap til ulike sjangre som jazz, pop, rock, folkemusikk, hip-hop og rap, som alle er viktige elementer i den musikkulturelle arven vår.

Andre eksempler på hvordan vi tilrettelegger for skapende prosesser er at vi har liggende fremme tegneark med ulike strukturer, farger og kvaliteter samt ulike tegneredskaper så som kull, tegnestift, fettstift, kulepenn ol. Ferdigproduserte fargeleggingsark har vi så og si aldri, da disse hemmer skapende prosesser fremfor å stimulere til slike, det samme med forhåndsdefinerte former på perlebrettene. I vårt kreative verksted utforsker vi om to- og tredimensjonale grunnformer, geometriske og organiske former. Med det er vi også innenfor fagområdet "antall, rom og form der barna lærer å gjenkjenne formene i arkitektur; kuber og prismer, og at for eksempel huset som menneskene skal bo i trenger mere plass og med det en liggende prisme med et trekantprisme oppå, mens utedoen en stående prisme, kanskje med en kjegle som tak? De lærer også å bli kjent med ulike materialer, som er en viktig del av prosessen. Tape, lim, papp, ulike tre- og plastmaterialer, hvilket lim som limer ulike flater, hvor mange vinduer vi trenger der vi må bestemme mengder og antall. Det samme gjør vi når vi bruker ulike verktøy som sag, hammer og kniv, der naturens materialer ofte er gjenstand for utprøving.

Gjennom leken nyttiggjør barn seg av ulike estetiske uttrykksformer, der spontansang er en av dem. Jon-Roar Bjørkvold (professor i musikk som har skrevet sin avhandling om barns spontansang) beskriver fenomenet som følger:

"Spontansang er en viktig del av barnas egen kultur. Den kommer fra barnet selv, uten voksen oppfordring. Spontansangen oppstår gjerne i lek, men også i situasjoner der barnet er alene, opptatt med andre ting. Det dreier seg altså ikke om sanger laget for barn, men egenkomponerte vokale ytringer som kanskje ikke oppfattes som sang. Spontansang utgjør en vesentlig del av måten barn leker, kommuniserer og underholder seg selv på. Spontansangen knyttes nært opp til forestillingen om at barn har sin egen barnekultur med egne samværsformer og uttrykksmåter og springer ut fra et medfødt menneskelig behov for å uttrykke seg med stemmen."

I rammeplanen heter det at barnehagen "skal motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet, og gi dem muligheter til å utvikle varierte uttrykksformer"(s.52). Det heter også at vi skal "være lydhøre, anerkjenne og imøtekomme barnas egen tradisjonskultur og barnekultur". Vi er med andre ord mest opptatt av å legge til rette for barnas egne uttrykk fremfor å lære de en rekke sanger på rams og å spille ulike instrumenter i definerte rytmer- instrumenter har vi også fremme titt og ofte, men da som kilde til eksperimentering og improvisasjon, fremfor en komponent i voksenstyrte aktiviteter. For, som Jon - Roald Bjørkvold fremhever:

"Disse spontane ytringene forsvinner gradvis når barna blir eldre. De lærer å legge bånd på sine vokale uttrykk, og etter hvert tilpasse seg skolens konvensjoner. Musikk blir gjerne en aktivitet forbeholdt musikkstimulering og musikkrommet"

Når dere i ukebrevene leser observasjoner av barnas lek er det nettopp de dramatiske elementene i leken som dokumenteres, og er kanskje den beste måten å forstå "kunst som

erfaring" på- i tillegg til at det gir nyttig informasjon til dere om hva barnehagedagene består av.

Øvrige stikkord for fagområdene:

Kommunikasjon, språk og tekst

Tekster i bøker/blader/tegneserier, sang, eventyr, rim og regler i forskjellige språkformer og dialekter, samtaler og refleksjoner, bokstavlek, opptre, samt utforskerstund.

Kropp, bevegelse, mat og helse

Lek ute og inne, dra på tur, dans, hvile, fysiske utfordringer (kjenne på og utfordre kroppens grenser, klatre i trær, osv.) Sunn mat (se punkt 7) og hygiene. Risikovurdering og mestring. Bevissthet og respekt om egen og andres kropp.

Kunst, kultur og kreativitet

Tegning, maling, rollelek, bibliotek, sang, dans, musikk, kunstutstilling, foto/digitale verktøy.

Natur, miljø og teknologi

Respekt og forståelse, turer i naturen, årstider, livssyklus, dyreliv, konstruksjonslek, samt digitale hjelpemidler når det er relevant.

Antall, rom og form

Tall, telling, måling, former/mønstre, sortere, sammenlikne, orientere med utgangspunkt i de ansattes involvering gjennom hverdagsaktiviteter som påkledning, stell, måltid, tegning, forming, matlaging, lesing, tur og lek.

Etikk, religion og filosofi:

Samtaler og refleksjoner, respekt, verdi og toleranse, vennskap, samarbeid og tradisjoner.

Nærmiljø og samfunn:

Nesodden, lokalhistorie og tradisjoner, byen, familien, butikken, samisk kultur, menneskerettighetene, medvirkning og deltakelse.

Progresjon i fagområdene

Progresjonen tar utgangspunkt i vårt syn på det enkelte barn som unikt, hvor vi streber etter å se barnet i forhold til seg selv og sin utvikling. Dette vil si at vi ikke ønsker å generalisere 3-åringene, 4-åringene og 5-åringene ut fra en utviklingspsykologisk, forhåndsbestemt utviklingsstige. Vi veksler mellom å bruke aldersinndelte grupper og grupper på tvers av alder. Uavhengig av inndeling vil gruppe medlemmenes spesifikke forutsetninger og behov være forutsetningen for tilretteleggingen. Barna skal på denne måten få oppleve at fagområdene er tilpasset egne læringsprosesser- og tempo, og observasjon av enkeltbarn og gruppen er vårt viktigste redskap.

Fagområdene og hverdagsaktivitetene

Gjennom å tilrettelegge for lek, organisere det fysiske miljøet, ha utforskende tilnærming til alt barna foretar seg og bidrar med inspirerende og morsomt innhold, har turer og hverdagsaktiviteter basert på barnas interessefelt og tempo, berører vi samtlige fagområder hver dag.

Vi har utarbeidet rutiner for måltider, påkledning, bleieskift og hverdagsaktiviteter. Rutinene beskriver de faglige innfallsvinklene for disse aktivitetene.

4. Dokumentasjon og vurdering

Barnehagens arbeid skal vurderes i forhold til kriteriene gitt i barnehageloven, Rammepåplanen og lokale retningslinjer og planer. Barnehagen skal være en organisasjon i utvikling og endring hele tiden, hvilket krever systematisk vurderingsarbeid.

Det er forskjell på å informere og å dokumentere. Den «synlige» og fysiske dokumentasjonen (tegninger, bilder, produkter) av barnehagens indre liv representerer kun en del av dette bildet. Vi opplever i større og større grad at barn ikke vil la seg fotografere, noen sier også selv at de ikke ønsker at «de skal legges på nett». Å ta bilder vil derfor kreve å være en del av en større, kontekstavhengig og etisk vurdering der barnas krav på rett til privatliv og å bli hørt, vil ligge til grunn. Bildedokumentasjon vil som hovedregel ta utgangspunkt i det som barna dokumenterer og tar bilder av.

Som vi har vært inne på er den viktigste forutsetningen for barns utvikling og læring, kvaliteten på det daglige samspillet mellom menneskene i barnehagen. Målet med barnehagens dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet er å dokumentere hva barna opplever, erfarer og gjør i barnehagen og for å systematisere arbeidet vårt. Men - dokumentasjon får ingen pedagogisk verdi før personalet kan bruke den til å samtale og reflektere. Siden vi er en enavdelings barnehage med få muligheter til møter benytter vi oss av samspillet i hverdagen der vi setter av tid til å samtale og reflektere hver dag. Dokumentasjon gjennom språk er en veldig viktig del av hvordan vi synliggjør og underbygger arbeidet vårt. Morgenmøtet brukes som grunnlag for dette, og for å sikre jevn kommunikasjon i personalgruppa. Her utveksles informasjon om den daglige driften, vi organiserer dagen og gir en oppdatering der hvert enkelt barn er i fokus og knytter dette opp mot arbeidsmåter og innfallsvinkler vi har blitt enige om, og bruker hverdagspraksiser som refleksjonsgrunnlag. Det månedlige personalmøtet og planleggingsdager brukes til å løfte frem og drøfte vår egen praksis sett i lys av forskning, rammeverk og faglitteratur. Utforskerstunder er en viktig møteplass der vi dokumenterer sammen med barna hva vi har gjort, foruten de daglige samtalene. Gjennom samtaler og gjenkalling om felles temaer blir samlingsstunden en arena hvor tekst, språk, bilder, video og ulike uttrykk danner utgangspunktet for dokumentasjon og evaluering.

Her i Askeladden dokumenterer vi også på følgende måter:

- Vi er tilgjengelige for dialog med foreldrene hver dag.
- Vi sender ukentlige oppdateringer og øvrig informasjon på e-post.
- Vi sender av og til sms med bilder av barna.
- Vi henger opp tegninger og andre ting barna lager i pyntegrener i garderobegangen, i klypene på veggene eller rundt omkring i barnehagen.
- Vi oppfordrer til at barna selv forteller hjemme hva det har gjort, opplevd og erfart i løpet av dagen. Derfor er det viktig at dere foreldre spør barnet deres etter at dere har kommet hjem hva det har gjort, slik at barnet kan øve seg opp til å tenke over, reflektere og sette ord på hverdagen sin. Hvis barnet sier at det «bare» har lekt- vær nysgjerrig på hva dette innebærer! Det er gjennom leken at barn erfarer, lærer og uttrykker seg. Dokumentasjon på barnas barnehagehverdag er det barna selv som har best mulig forutsetninger til å gi et svar på.

- Personalgruppa har jevnlig personalmøter hvor det skrives møtereferat for å systematisk kunne følge opp arbeidet vårt. Aktuelle spørsmål kan være: -Har vi oppnådd å være i en dynamisk prosess hvor barna er utgangspunkt for aktiviteter, samtaler og temaer, fremfor en statisk og planstyrt?
-Er det til enhver tid barneperspektivet våre avgjørelser tar utgangspunkt i, og på hvilke måter?
-På hvilke måter kan kvaliteten på omsorgen gjennom gode relasjoner i de små og store situasjonene i barnehagehverdagen gjøres bedre? Hvordan kan vi tilrettelegge de praktiske oppgavene på andre måter med dette for øye?
- Vi bruker observasjon som metode for hvert barn og legger observasjon til grunn for foreldresamtaler. Observasjon er den viktigste metoden for personalet og knyttes opp mot aktiviteter og progresjon hos barna for på den måten å tolke og beskrive trivsel og utvikling. Vi erkjenner at en observasjon nettopp bare er det; en situasjon/et barn sett gjennom en linse; oss selv. Observasjonene kan derfor ikke gi noen sannheter om barnet, men informasjon om hvordan vårt blikk ser barnet. Vi ser ikke vårt eget blikk som nøytralt og objektivt, men som bærer av subjektive forståelser.
- Vi bruker ulike kartleggings skjemaer *ved behov* innenfor retningslinjer for bruk av disse. Kartlegging vil alltid ta utgangspunkt i en bekymring for ett eller flere sider ved barnets utvikling, og ikke motsatt: vi bruker ikke kartleggings skjemaer for å lete etter mangler.

Foreldrene vil alltid bli involvert og forespurt hvis isolert kartlegging (eks språk, motorisk/sosial utvikling) anses som nødvendig.

5. Praktisk informasjon

Åpningstider og ferier:

Barnehagen åpner 7.30 og stenger 16.30.

Vi har kjernetid mellom 9.30 og 15.00, det er innenfor denne tiden felles aktiviteter, turer og utflukter blir utført. Vi ønsker at alle barn er i barnehagen til halv ti hvis det ikke er gjort spesielle avtaler.

Barnehagen er stengt i høstferien (alltid i uke 40), juleuken, påskeuken, helligdager og fire uker i juli. Vi har stengt to dager i sammenheng med kommunens fagdager samt fem planleggingsdager. Kalender for barnehageåret 2020/2021 er vedlagt på siste side).

I tillegg til årsplanen har vi et årshjul som beskriver hvordan naturen og årstidene skaper rammene for leken, som er vårt satsningsområde. ALT vi gjør vil være sentrert rundt leken. Vi har en egen brosjyre som omhandler øvrige praktiske forhold i Askeladden «Praktisk informasjon til foreldre i Askeladden Barnehage». Denne vil deles ut til foreldrene ved oppstart, og henger i gangen.

Dagsrytme

07.30	Barnehagen åpner
07.30-08.30	Frokost for de som ønsker å spise medbrakt mat i barnehagen
08.30-09.30	Lek ute/inne
09.30-10.00	Alle barna har kommet. Personalgruppa har morgenmøte der de planlegger dagen og utveksler informasjon om barn og diverse. Muligens ryddetid, alt ettersom hvor vi er i leken.

10.00-10.30	Fortsatt lek eller utforskerstunder i grupper eller sammen
10.30-11.30	Måltid
11.30-14.00	Utetid eller klubber, pauseavvikling for personalet
14.00	Måltid, frukt
14.30-16.30	Lek ute/inne
16.30	Barnehagen stenger

Dagsrytmen er veiledende!

Vi er en liten barnehage og det gjør at vi er så heldige at vi kan være fleksible og spontane og legge opp dagene etter andre kriterier enn klokken.

Fast hver uke vil være turdag på tirsdager. Vær i barnehagen til 9.30, og husk sekk med klær etter vær + drikke, mat + sekk. Barna spiser medbrakt matpakke til lunsj, og vil få servert et fruktmåltid i barnehagen fire dager i uken. De har med seg en matpakke og drikke på turdagen (Ta gjerne med mat til to måltider- barnehagen supplerer med knekkebrød).

Foreldrebetaling

Barnehagen følger kommunale satser for foreldrebetaling som til enhver tid informeres om i ukebrevene.

I tillegg betales det kostpenger, 200,- per måned. Faktura for oppholdsbetaling og matpenger sendes ut i begynnelsen av hver måned med betalingsfrist den 20. Beløp opplyses om ved starten av hvert barnehageår, samt er å finne i informasjonsbrosjyren «Praktisk informasjon til foreldre i Askeladden barnehage» som henger i yttergangen.

Det gis søskenmoderasjon og inntektsgradert betaling etter kommunens satser.

Søskenmoderasjon gis automatisk, men husk å oppgi til barnehagen om barnet har søsken i andre barnehager og om dette er en kommunal eller privat barnehage. Inntektsgradert betaling søkes direkte til kommunen (dette er foreldrenes ansvar og søknadsskjemaer ligger inne på nesodden kommunes nettsider).

Så fort det foreligger et vedtak vil evt. for mye innbetalt refunderes. Når et vedtak er gitt og dokumentert, refunderes beløpet fra barnehagen.

I juli er barnehagen stengt og dette er betalingsfri måned. Man betaler altså for 11 måneder, første betalingsmåned er august og det betales på etterskudd.

6. Barnegruppen

Vår grunntanke er at små grupper er best både når det kommer til graden av kontakt med oss ansatte- vi får mye større anledning til å være i gode relasjoner med mindre grupper barn, da interaksjonsraten blir hyppigere og interaksjonene blir dypere og mere omfattende. For barnehagegrupper med 18 barn og tre ansatte slik pedagogiske virksomheter er lagt opp er det avgjørende med små grupper av hensyn til barnas trivsel og sosiale og kognitive utvikling. Vi vil alternere mellom aldersinndelte grupper, og grupper inndelt etter hva vi vurderer som pedagogisk hensiktsmessige- da med hovedintensjonen om å skape gode lekemiljøer for alle.

Hvilke dager de ulike gruppene er sammen, har vi en løs ramme på. Det er viktigere at vi kan være fleksible mht. dager og får gjennomført grupper, fremfor at vi binder oss til faste dager

der vi må avlyse ofte fordi personalet er syke, må bytte jobbdager eller at barna i de ulike gruppene ikke er i barnehagen når “deres” gruppe samles.

Barna i Askeladden er fra 2-6 år. Hvert årskull har sitt eget navn som er deres «klubb»:

Seniorene

Seniorklubben er for de eldste barna, de som går siste året her.

Opplegget er variert, og *Lek* vil være utgangspunktet for alt vi gjør siden lek er en grunnleggende komponent for barns læringsstrategier. Selvstendighet og sosial kompetanse vektlegges i hele barnehageløpet, men vil være et ekstra fokus her. Egen informasjon om aktiviteter og opplegg gis i en egen plan til seniorforeldrene hvert år.

Opplegget vil i all hovedsak være opp til hvert års seniorgruppe å bestemme- noen fellestrekk kan være: spill, lesing, temaer, turer, formingsaktiviteter, databruk for å innhente kunnskap, samarbeid for å oppnå felles mål eller kreativ bruk av objekter og materialer.

4- åringene: *Juniorene*

3-åringene: *Mini-juniorene*

2-åringene: *Miniene*

Gruppenavnene er hovedsakelig der for å bevisstgjøre barna på hvilket alderstrinn de hører til. Vi blander gruppene inn i lekegrupper så ofte vi kan utover aldersinndeling. Inndelingene gjøres med utgangspunkt i pedagogiske vurderinger av barnegruppens skiftende behov.

7. Kosthold

I Askeladden Barnehage har barna med matpakke til lunsj hver dag, og til det andre måltidet, serverer barnehagen et fruktmåltid som består av brød/ knekkebrød med pålegg og vann å drikke til, samt frukt og grønt. På turdager har barna med tursekk med niste og varm/kald drikke.

Vi baserer kostholdet i barnehagen på statlige føringer og veiledere for mat i barnehager.

8. Samarbeid mellom barnehage – hjem og hjem – barnehage

Barnehageloven og Rammeplanen hevder at barnehagens virksomhet skal skje i nært samarbeid og forståelse med barnas hjem. I Rammeplanen er det definert at Foreldrene og barnehagens

personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.

Foreldrene har et *oppdrageransvar* slik det defineres gjennom Barnelovens § 30 i “Lov om barn og foreldre”. Barnehagen skal bygge videre på dette grunnlaget og skal i samarbeid med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek. Derfor er det viktig at barnehagen og foreldrene har et godt samarbeid og en åpen dialog. Her har barnehagen og foreldrene et felles ansvar der barnehagen tilrettelegger og begge parter bidrar til godt samarbeid.

Taushetsplikt: Personalet har taushetsplikt. Denne gjelder både informasjon om barn som angår personlige ting, om forhold blant personalet (sykdom, årsaker til sykemeldinger, osv) personalsaker og om forhold som angår foreldrene. Taushetsplikten gjør at tilbakemeldinger i

hente- og bringesituasjoner i størst mulig grad er på et generelt nivå, og at tilbakemeldinger som går ut over dette kan gjøres over telefon eller i et møte.

Som arbeidsgiver er Askeladden Barnehage forpliktet til å drive med aktiv tilrettelegging for ansatte med ulike behov. I utgangspunktet kan vi ikke opplyse om hva /hvorfor, og ber om respekt for dette. Det kan også være at daglige rutiner og utflukter må tilpasses tilretteleggingstiltakene. Vi kan ikke opplyse om ansattes sykdom med mindre vi løses fra taushetsplikten, dette gjelder også barn. Både barn, foreldre og ansatte skal være trygge på at taushetsplikten overholdes.

Opplysningsplikt: I enkelte sammenhenger har barnehagen opplysningsplikt til barnevernet. Dette er for eksempel ved tilfeller der barnehage har grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt (Barnehageloven § 22). Barnehagens oppgave er i denne sammenheng å videreformidle observasjoner og informasjon om barnets omsorgssituasjon- ikke å tolke eller å dokumentere. Det er barnevernet som utfører kartlegging og utformer videre tiltak. Det er straffbart for barnehageansatte å holde tilbake informasjon av denne typen, og barnehagen skal melde på grunnlag av bekymring, ikke sikker viten.

Kommunikasjon: En barnehage har mange forskjellige mennesker tilknyttet seg. Barna som til enhver tid er i barnehagen er vårt felles fokus. Gjennom å vise respekt og være åpne i kommunikasjonen, kan vi jobbe mot vårt felles mål: en best mulig hverdag for barna! Hvis du har en bekymring som angår ditt barn- ikke nøl med å ta kontakt. Ta også rask og direkte kontakt med pedagogisk leder/ styrer hvis det er noe dere lurte på eller har innspill til når det gjelder barnehagen, og kom med forslag til forbedring/ending.

Det er av vesentlig betydning at foresatte informerer barnehagen så fort noe oppstår i hjemmet og som omfatter barnet. (Dødsfall i familien, samlivsbrudd, andre mindre hendelser). På den måten kan vi gi barnet den oppfølgingen det trenger.

Organisasjonsstrukturen skal følges når det gjelder saker som angår barnehagen- som pedagogisk virksomhet er vi underlagt lover og regler for dette. Dette innebærer at alle saker/klager først skal tas opp med pedagogisk leder/styrer. Derfra går det videre til Samarbeidsutvalget (SU) og til sist Styret. Dokumentasjon skal følge alle saker, og møtereferater skal deles og godkjennes.

Hvis vi gjør observasjoner som krever en samtale utover de daglige generelle tilbakemeldingene eller samarbeidssamtalene, tar vi kontakt for en samtale.

Si ifra hvis dere har noe dere ønsker å involvere barnehagen i, som barna kan ha glede av! Vi kommer gjerne på besøk på en spennende arbeidsplass, er med på prosjekter dere igangsetter, tar imot innspill på kompetanse dere innehar på aktuelle temaer.

Sykdom: Hold barna hjemme ved sykdom, informer om barna har en smittsom sykdom og informer barnehagen når barn blir hjemme innen 9.30. Ved oppkast og diare SKAL barnet være hjemme i minst 48 timer etter siste utbrudd. Ved feber skal barnet alltid holdes hjemme, og det er barnets allmenntilstand som avgjør når det kan returnere til barnehagen.

Vi informerer videre om smittsomme sykdommer. Vi forholder oss KUN til Norsk Folkehelses veiledere og nasjonale retningslinjer for tiltak knyttet til de enkelte smitte- og sykdomsfrembrudd.

Øvrig:

- For at barna skal få en god barnehagehverdag, er det viktig at de kommer uthvilt, hensiktsmessig kledd og har med nødvendig utstyr/matpakke på dager som krever det.
- Så lenge foreldrene befinner seg i barnehagen i sammenheng med henting, levering, dugnad, sommer/ julefest eller andre sammenhenger, er det foreldrene som har ansvar for sine barn.

Ved levering er det foreldrenes ansvar å følge barna inn, sørge for at de tar av yttertøy og sko samt har på innesko og har ren bleie før de sier farvel, evt. tørke munn/nese eller flette/sette opp hår.

Ved henting gjelder det samme; bleier skiftes av foreldrene hvis foreldrene «oppdager» innholdet først, foreldre har ansvar for å kle på yttertøy og ta med det som eventuelt skal hjem samt å rydde på plassen/i skapet. Husk at barnehagen ikke er et sted hvor «service» ytes, men hvor omsorg utføres innen pedagogiske og profesjonelle rammer.

- De ansatte jobber i tredelt skiftordning der arbeidsdagen går fra 07.15-14.45, 08.30-16.00 og 09.15- 16.45. Dette vil si at tidligvakten ofte er alene på jobb med barn mellom 07.30- 08.30, og senvakten fra 16.00- 16. 30. I denne tiden kan det ikke forventes at bleier blir skiftet, da sikkerheten for barnegruppa må ivaretas i størst mulig grad. En skjønnsvurdering vil ligge til grunn for hvilke behov for foreldrekontakt og bleieskift vi kan innfri innenfor disse periodene på dagen.
- Større søsken kan følge inn *etter avtale*, forutsatt at de er store nok til å ta ansvar for det som er beskrevet over. Av hensyn til kommunikasjon mellom hjem og barnehage samt sikkerhet, er dette noe som kun bør gjøres unntaksvis.
- I sammenheng med ferier skal alltid alle klær med hjem, slik at barnehagen kan vaskes skikkelig og klærne byttes ut til ny sesong.
- ALLE klær, sko og eiendeler skal merkes. Å lete etter riktig eier til diverse plagg og sko gjør at personalet får mindre tid til interaksjoner med barna, er en stor tidstyv og går ut over kvaliteten på tilbudet for alle barn. Vis respekt for dette!
- Uhell kan forekomme, og luer, votter ol. kan bli borte på tur. Av og til kan noen andre barn ha fått med seg deres ting hjem ved en feiltakelse, eller barnet har lagt det fra seg. Vi gjør så godt vi kan for å unngå at ting blir borte, og barnehagen erstatter ikke bortkomne ting.
- Siden Askeladden barnehage er en foreldredrevet barnehage, setter dette ekstra krav til foreldrenes deltakelse i driften. Dette er nærmere beskrevet i barnehagens vedtekter- foreldredeltakelse er et premiss for å ha barn i Askeladden Barnehage. Les vedtektene nøye.

Overgang mellom barnehage og skole

De fleste av barna i barnehagen sokner til Jaer skole. Det er derfor et godt innarbeidet samarbeid med denne skolen.

Vi jobber sammen for å gjøre overgangen tryggest og lettest mulig.

Dette gjør vi bl.a. ved:

- At vi får Lucia- besøk av 1. og 2. trinn i barnehagen
- At førskolebarna har besøksdager i mai
- At førskolebarna besøker SFO

Nesodden kommune har laget en plan ang. overgangen mellom barnehage og skole som dere finner ved å klikke på følgende link:

https://www.nesodden.kommune.no/_f/p1/ic07e7b74-6ede-444f-b6a6-3638ffde0545/a-mestre-plan-for-overgangen-fra-barnehage-til-skole-og-skolefritidsordning-i-nesodden-kommune-2017-2021.pdf

I likhet med de andre barnehagene i kommunen, følger også vi denne planen.

Samarbeidsarenaer
EIERSTYRET

Barnehagen består av et eierstyre som velges på første foreldrerådsmøte. Styret representerer eiersiden og består av en leder og tre medlemmer.

Eierstyret har bl.a. ansvar for:

- den økonomiske siden av driften
- arbeidsgiveransvaret
- bemanningen
- ansettelse
- fastsettelse av vedtektene og arealnormene
- opptak av barn
- fastsettelse av budsjettet
- Internkontroll

Samarbeidsutvalget

Samarbeidsutvalget (SU), består av to representanter fra foreldrene og to fra personalet. SU velges også på årets første foreldrerådsmøte. SU skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ.

SU skal bli forelagt og har rett til å uttale seg i saker som er av viktighet for barnehagens innhold.

Slike saker er bl.a. budsjett, driftsendringer, utnyttelse av ute- og inne-areale m.m.

SU skal behandle barnehagens årsplan.

Styrer har møte-, tale-, og forslagsrett i SU.

Ved stemmelikhet har lederen dobbeltstemme.

Foreldrerådet

Foreldrerådet består av alle foreldrene i barnehagen.

Innkalling til foreldrerådsmøter er noe alle foreldre kan ta initiativ til, men det er naturlig å gå gjennom SU eller eierstyret.

Personalmøter og planleggingsdager

Personalet i Askeladden barnehage har normalt personalmøte en gang pr måned. Vi har plandager i sammenheng med barnehageårets oppstart, samt på Nesodden Kommunes fagdager. Personalmøtene får ikke personalet lønn for, men kompenseres med fri i høstferien og påske /jul.

Foreldrerådsmøter

Askeladden gjennomfører normalt tre foreldremøter pr. år. Ett om høsten, et i november der budsjettet gjennomgås og ett på våren.

Samarbeidssamtaler

Når et barn starter i barnehagen, vil det alltid være en samtale mellom pedagogisk leder og foreldrene som vi kaller «oppstartssamtale».

Hvert år tilbys det samarbeidsmøter. Hensikten med samarbeidsmøtene er å utveksle erfaringer og observasjoner knyttet opp mot barnets trivsel og utvikling i barnehagen, og å se dette i sammenheng med hjemmemiljøet. Målet er å utforme en felles forståelse og samarbeid om barnet.

Alt ettersom barnehagen eller foreldrenes behov legges det til rette for så mange samtaler som behovet krever.

9. Sosiale sammenkomster

Advent

Vi markerer adventstiden med tenning av lys etter hver søndag i advent. Vi snakker om julen, blir kjent med julesanger og leser bøker. Vi trekker også adventskalender med aktiviteter/opplevelser. Kirkevandring ved Skoklefall kirke kan være en av aktivitetene.

Nissefest

En av dagene før juleferien har vi nissefest.

Utkledningsfest/karneval: Vi arrangerer utkledningsfester i oktober og februar. De barna som ønsker det, kler seg ut. Vi har ansiktsmaling og enkle kostymer i barnehagen.

Bursdagsfeiring: Vi lager smoothie når noen har bursdag, og bursdagsbarna velger hva som skal være oppi. Bursdagsbarnet velger hvilke type og hvor mye oppmerksomhet det ønsker i form av bursdagssang, «bursdagsraketter,» evt. sitte på bursdagsstol med krone og kappe, velge sang og lek eller eventyr. De som ønsker får være med å lage sin egen krone.

Når invitasjoner deles ut/henges i klypene i barnehagen er foreldrestyret enige om at enten alle barna er bedt, alle jentene/guttene, eller et helt årskull. Dere står selvfølgelig fritt til å invitere hvem dere vil utenom barnehagetiden.

Faste aktiviteter for og med foreldrene

Julefest

Før jul arrangerer SU julefest i Menighetshuset eller ute for barna og familiene deres. Det er 4-åringenes foreldre som står for dette arrangementet. Barna opptrer med sang/underholdning.

Sommeravslutning

Før ferien arrangerer SU sommerfest. Da er det hyggelig samvær i barnehagen for barna og familiene deres. Vi har en egen seremoni for de som begynner på skolen til høsten. Også dette arrangementet er det 4-åringenes foreldre som står for.

Dugnad

Det blir arrangert minimum 2 dugnader – en høst og en vår. Det er obligatorisk oppmøteplikt på dugnadene- en representant fra hver husstand forventes å stille. Fravær må begrunnes og meldes fra om i god tid til dugnadsansvarlig. Se informasjon i vedtektene angående krav om oppmøte.

Dette pleier å være en veldig hyggelig sosial sammenkomst for foreldrene hvor foreldrene sammen lager pølser eller noe annet «lett» å spise og gjør et meningsfylt arbeid sammen. Det blir valgt en dugnadsansvarlig på første foreldremøte.

10. Eksterne samarbeidspartnere

For å sikre kompetansen i barnehagen vår, og for å gi alle barna det de trenger, vil det i visse situasjoner være nødvendig og viktig å samarbeide med andre instanser. Det kan blant annet være i forbindelse med barn og familier som opplever faser/kriser i livet som de trenger hjelp og støtte utover det vi i barnehagen kan gi. I visse situasjoner kan det være aktuelt å samarbeide med:

- Barnevernstjenesten
- PPT – Pedagogisk psykologisk tjeneste
- PHBU – Psykisk helsetjeneste for barn og unge
- BUP – Barne og ungdomspsykiatrien, Follo
- Psykisk helse
- Helsestasjonen
- Fysioterapeut
- Ergoterapeut
- Skole og skolefritidsordning

11. Det daglige renholdet

Barnehagen har to ansatte renholdsmedarbeidere som deler på de ulike arbeidsoppgavene som omhandler daglig renhold.

En gang i året vaskes hele barnehagen ned og alle gulvene bones.

12. Praksiselever

Askeladden barnehage har et løpende samarbeid med Nesodden videregående der vi får tilbud om å ta imot elever fra helse og oppvekstfag eller barn- og ungdomsarbeider faget som skal ha praksis. Det er valgfritt fra år til år om man ønsker/har mulighet å ta imot praksiselever. Formålet med praksis i videregående skole er at elevene skal få erfaringer med hva det innebærer å jobbe i barnehage. Avhengig av hvilket trinn de går på skal de også planlegge og gjennomføre enkle aktiviteter sammen med barna.

Vi kan også ta imot studenter fra barnehagelærerutdanningen hos de ulike høyskolene. For at vi skal kunne ta imot studenter fra barnehagelærerutdanning stilles det enkelte krav til veilederen. Blant annet skal veilederen ha veiledningsutdanning eller minst 5 år erfaring som pedagogisk leder. I tillegg stilles det krav om antall timer veiledning studenten skal motta i løpet av sin praksisperiode. Studenter på høyskolenivå skal altså ha mer tett oppfølging.

Ingen praksiselever eller studenter regnes som grunnbemanning.

13. Kalender

Hele perioden – LEK! Vi følger årstidene (se årshjul). Variert utforskningsarbeid basert på barnas interessefelt.

Måned	Offentlige helligdager, planleggingsdager og spesielle ting i barnehagen
August	Oppstart etter sommerferien. Barnehagen åpner 3. August, plandagene er i år flyttet til september. Vi blir kjent med nye barn, endrer og tilpasser rutiner hele måneden.
September	Høst – vi ser på endringer i naturen, blir kjent i nærområdet vårt. Brannøvelse i månedsskiftet - hvis barnegruppa er trygg. Planleggingsdager 3. og 4. September – Barnehagen er stengt. Foreldremøte 16. September! Kl. 18:30!
Oktober	Høst- vi ser på endringer i naturen. Høstferie: f.o.m. 28.09.20 - 02.10.20 (uke 40) Samarbeidssamtaler i månedsskiftet september/oktober
November	Kommunal fagdag fredag 30. Oktober - Barnehagen er stengt. Utkledningsfest Vi legger opp aktiviteter etter skifte i været/ snø.
Desember	Julefest torsdag 11. Desember. Besøk fra Jaer skole 12. Des/14. Des De eldste barna drar på julevandring i Skoklefall kirke Julekalender med aktiviteter. Hvorfor feirer vi jul? De som vil lager julegaver, baker lussekatter og pepperkaker, vi er med på Pepperkakeauksjonen. Juleferie: f.o.m. onsdag 23.12.20 - 05.01.2020
Januar	Juleferie: t.o.m. mandag 04. Januar Planleggingsdag mandag 4. Januar - Barnehagen er stengt.
Februar	Vi markerer Samefolkets Dag. Vi har ÅPENT i vinterferien uke 8, 22.02.21 - 26.02.21 (Påmelding denne uken for å kunne planlegge i forhold til hvor mange barn som kommer).
Mars/ April	Påskeferie: f.o.m mandag 29.03.21 t.o.m mandag 05.04.21
Mai	Dugnad Offentlig helligdag: fredag 01.05.21 - Barnehagen er stengt Kristi himmelfartsdag torsdag 13.05.21 - Barnehagen er stengt Plandag fredag 14.05.21 - Barnehagen er stengt Pinse: mandag 24.05.21 – Barnehagen er stengt

Juni	Sommerfest Vi markerer Pride.
Juli	Juli stengt- vi åpner igjen onsdag 4. August 2021.